

ОСНОВА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПОБУДОВИ ПІДПРИЄМСТВ

*Амбросов В.Я., д.е.н., професор,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Підприємства як частина господарської системи і складова національного виробництва розвиваються під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Зовнішні фактори, які впливають на розвиток підприємств, повинні бути пов'язані зі споживачами виробленої продукції, партнерами із забезпечення засобами виробництва та ресурсами, підприємствами I і III сфер АПК. Зовнішні зв'язки мають галузевий, міжгалузевий, регіональний, міжрегіональний і територіальний характер і базуються на принципах купівлі-продажу, субординації, підпорядкування, координації та взаємодопомоги через пайову участь, капітальні інвестиції тощо. Взаємозв'язок і взаємодія сільськогосподарського підприємства з суб'єктами його системного оточення впливають на процеси, які пов'язані зі спеціалізацією та концентрацією виробництва, кооперацією та інтеграцією, ефективністю використання ресурсів, фондів і праці. Отже, зовнішні зв'язки визначають роль і місце підприємств у суспільстві тими завданнями, які ставляться національною економікою з метою вирішення державних програм, та можливостями виробничого потенціалу господарств. Тому держава завжди повинна формувати не віртуальні, а конкретні організаційно-виробничі структури в аграрній сфері, з якими треба встановлювати постійні економічні відносини, вирішувати питання розвитку колективів і громад. Як показала практика реформування та розвитку нових підприємств, порушення таких зв'язків веде до великих невідворотних втрат як для господарств, так і для держави. На це звертають увагу Т. Мареніч, В. Онегіна, І. Охріменко та інші вчені. Разом з тим, як показує досвід, вирішальну роль у сталому розвитку сільськогосподарських підприємств відіграють внутрішні зв'язки, які, насамперед, визначаються цілями та завданнями функціонування господарюючих суб'єктів. Сільськогосподарське підприємство як локальна економічна система має багатоцільовий характер розвитку, відповідно до якого в якості ланок забезпечення збалансованого пропорційного розвитку можна

виділити конкретні напрями зв'язків, що сприяють їх досягненню. Метою організаційного розвитку підприємства є постійне підвищення його економічної ефективності, зростання продуктивності праці, конкурентоспроможності та окупності капіталу, а також створення умов для розширеного відтворення. Виходячи з цього підприємство як цілісний економічний суб'єкт господарювання об'єктивно базується на складових підсистем через комплекс організаційних зв'язків, які поєднують усі фактори виробництва. Як показали дослідження, з урахуванням функціональної спрямованості на підприємстві можна виділити такі групи сталих внутрішніх системоутворюючих зв'язків: організаційно-технологічні, техніко-технологічні, організаційно-трудова, інституціонально-правові, інноваційно-інвестиційні, соціально-економічні, зовнішньоекономічні, внутрішньоекономічні, коопераційно-інтеграційні та ресурсно-екологічні. Їх взаємодія та єдність зумовлюють відповідну організаційну цілісність підприємств і динамізм розвитку.

Організаційно-технологічні зв'язки забезпечують оптимальну структуру підприємства, функціонування основного, допоміжного й обслуговуючого виробництв, досягнення раціонального поєднання галузей з метою ефективного використання природного та виробничого потенціалів. Вони є вихідними при обґрунтуванні спеціалізації, кооперуванні, комбінуванні та диверсифікації виробництва, визначають розміри галузей та рівні концентрації. Здійснення виробництва на основі раціональної спеціалізації та оптимальної концентрації відповідає вимогам законів пропорційного розвитку, спадної дохідності й економії на масштабах.

Література.

1. Мареніч Т.Г. Трансформаційна динаміка та механізми економічного регулювання агроформувань (питання теорії, методології, практики). Монографія. К., ННЦ ІАЕ, 2005, 454 с.

2. Онегіна В.М. Державне регулювання цін і доходів сільськогосподарських товаровиробників. Монографія. К., ННЦ ІАЕ, 2007, 590 с.

3. Охріменко І.В. Витрати та собівартість сільськогосподарської продукції в регулюванні економічних відносин сільськогосподарських підприємств. Монографія. К., "Логос", 2009, 338 с.